

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

**تبیین سواد سلامت باروری – جنسی در زنان مبتلا به ناباروری:
طراحی و روانسنجی ابزار**

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD

در

بهداشت باروری

نگارنده:

زهرا رخشائی

استاد راهنما:

دکتر زهره خاکبازان

اساتید مشاور:

دکتر راضیه معصومی

دکتر سحرناز نجات

سال ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه و هدف: ارتقا سواد سلامت باروری - جنسی یکی از مهمترین استراتژی‌ها برای دستیابی به اهداف تعیین شده سلامت باروری - جنسی در گروه‌های مختلف زنان است و زنان نابارور، یکی از گروه‌های در معرض خطر اثرات ناخوشایند سطح پایین سواد سلامت، به شمار می‌آیند. از آنجا که ابزار اختصاصی برای ارزیابی سطح سواد سلامت باروری - جنسی وجود ندارد، لذا مطالعه حاضر با هدف طراحی و روانسنجی ابزار سنجش سواد سلامت باروری - جنسی در زنان مبتلا به ناباروری انجام شد.

روش پژوهش: مطالعه حاضر یک مطالعه ترکیبی اکتشافی متوالی از نوع طراحی ابزار است که طی دو مرحله کیفی و کمی در سال ۹۹-۱۳۹۷ در مراکز ناباروری شهر رشت انجام شد. ابتدا در مرحله کیفی، به منظور طراحی گویه‌ها، مصاحبه‌های انفرادی نیمه ساختارمند با زنان نابارور، مروری بر ادبیات موضوع و جمع‌آوری نظرات متخصصان صورت پذیرفت. در مجموع ۱۹ مصاحبه شامل مصاحبه با ۱۶ نفر از زنان مبتلا به ناباروری و ۳ نفر از مطلعان کلیدی انجام شد و داده‌ها با رویکرد تحلیل محتوای قراردادی و بصورت دستی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سپس در مرحله کمی، ویژگی‌های روانسنجی ابزار شامل روایی محتوا (۱۰ نفر از متخصصان)، روایی صوری (۲۰ نفر از زنان مبتلا به ناباروری)، روایی سازه (۲۳۵ نفر از زنان مبتلا به ناباروری) و پایایی به دو روش همسانی درونی با شاخص آلفای کرونباخ و همسانی درون طبقه‌ای ارزیابی گردید.

یافته‌ها: بر اساس نتایج مطالعه کیفی، ۶ درون مایه شامل نیازهای اطلاعاتی سلامت باروری، نیازهای اطلاعاتی سلامت جنسی، جستجوی اطلاعات، درک و فهم، پردازش و ارزشیابی و کاربست آگاهانه اطلاعات پدیدار گردید. بر اساس نتایج تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و مرور وسیع متون، استخری از گویه‌ها شامل ۱۶۹ گویه تشکیل شد. پس از بازنگری و ادغام گویه‌های هم پوشان، ابزار اولیه با ۷۸ گویه طراحی گردید. روایی محتوا (کیفی و کمی) و روایی صوری (کیفی و کمی) مورد ارزیابی قرار گرفت. در روایی محتوای کیفی کلیه تغییرات اصلاحی متخصصان از نظر ساده نویسی، تغییر در جمله بندی و تفکیک گویه اعمال و ابزار با ۸۰ گویه وارد مرحله روایی محتوای کمی گردید.

در روایی محتوای کمی، ۳۳ گویه از نظر متخصصان بدلیل تکراری و یا تخصصی بودن گویه، غیر ضروری بوده و پس از محاسبه CVR و کسب نمره کمتر از ۰/۶۲ حذف شدند. در نهایت پرسشنامه با ۴۷ گویه به منظور انجام روایی سازه، توسط ۲۳۵ نفر از زنان مبتلا به ناباروری تکمیل گردید. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که ابزار با ۴۴ گویه در ۵ عامل شامل اطلاعات سلامت باروری و جنسی (۱۵)

گویه)، اطلاعات ناباروری و درمان (۹ گویه)، جستجوی اطلاعات سلامت باروری- جنسی (۷ گویه)، درک و ارزیابی (۹ گویه) و تصمیم گیری و بکارگیری (۴ گویه) با پوشش ۵۵/۷۸ درصد از واریانس، دارای روایی سازه مطلوبی است. ضریب آلفای کرونباخ برای ۵ عامل به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۹، ۰/۷۵، ۰/۸۷، ۰/۷۰ و کل ابزار ۰/۹۶ می باشد. بررسی ثبات پرسشنامه با استفاده از ضریب همبستگی درون طبقه ای (آزمون- باز آزمون)، برای کل ابزار ۰/۹۴ است که نشان دهنده پایایی مطلوب ابزار می باشد.

نتیجه گیری: در مطالعه حاضر، نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی، به میزان زیادی یافته های بخش کیفی را تأیید نمود. تحلیل عاملی اکتشافی بر روی گویه های استخراج شده از ۶ درون مایه (سازه) بخش کیفی منجر به تشکیل ۵ عامل گردید و هیچ کدام از سازه ها در تحلیل عاملی حذف نشد. ابزار طراحی شده سواد سلامت باروری- جنسی در زنان مبتلا به ناباروری (SRH-Life)^۱، ابزاری روا و پایا است که علاوه بر ارزیابی وضعیت سواد سلامت باروری- جنسی، می تواند نیازهای اطلاعاتی و موانع ارتقای سواد سلامت باروری- جنسی در زنان نابارور را شناسایی نماید تا بر اساس آن برنامه ریزی و مداخلات لازم صورت پذیرد.

کلمات کلیدی: سواد سلامت؛ سلامت باروری؛ سلامت جنسی؛ روانسنجی ابزار؛ ناباروری؛ زنان

¹ Sexual and Reproductive Health Literacy instrument for infertile women

**Teheran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery**

Exploring of sexual and reproductive health literacy in infertile women: Development and psychometric properties

**A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of Philosophy
(PhD) Degree
in
Reproductive Health**

**By
Zahra Rakhshae**

**Supervisor
Dr. Zohreh Khakbazan**

**Consultants
Dr. Raziye Maasoumi
Dr. Saharnaz Nedjat**

2020

Abstract

Objectives: Promoting sexual- reproductive health literacy is one of the most important strategies for achieving the goals of sexual- reproductive health in different groups of women. Infertile women are one of the most vulnerable groups to the adverse effects of low levels of health literacy. Since no specific instrument exists for assessing the level of sexual-reproductive health literacy, therefore, this study aimed to develop and evaluate the psychometric characteristics of an instrument for measuring sexual and reproductive health literacy among infertile women.

Methods: The present study was a mixed method study with exploratory design which conducted in two stages of qualitative and quantitative from 2018 to 2020 in Infertility centers in Rasht. First, in the qualitative stage, Semi structured interviews with infertile women, literature review and, expert panel comments were utilized to generate an item pool. A total of 19 interviews were conducted, including 16 infertile women and 3 key informants, and the data were analyzed manually using the conventional content analysis approach. Then, in the quantitative stage, the psychometric properties of the instrument, including content validity (by 10 experts), face validity (by 20 women with infertility), construct validity (by 235 women with infertility) and reliability were assessed by two methods of internal consistency (Cronbach's alpha) and intraclass correlation coefficient (ICC).

Results: Based on the results of the qualitative study, 6 themes including reproductive and sexual health information needs, information seeking, understanding, processing and evaluation and consciously using information, emerged. Based on the results of the analysis of the content of the interviews and the extensive literature review, items pool consisting of 169 items was formed. After reviewing and merging the overlapping items, the initial instrument of 78 items was designed. Content validity and face validity were evaluated. In qualitative content validity, all corrective changes of experts in terms of simplification, change in sentence wording and item separation were applied, so the tool entered the quantitative content validity stage with 80 items. In quantitative content validity, 33 items were considered unnecessary by experts due to duplication or specialization of items, and after calculating the CVR and obtaining a score less than 0.62, they were removed. Finally, a 47-item questionnaire was completed by 235 women with infertility to perform construct validity. The exploratory factor analysis was performed, 44 items were loaded, which indicated a 5-factor solution for the instrument including reproductive and sexual health information (15 items), infertility and treatment information (9 items), reproductive-sexual health information search (7 items), perception and evaluation (9 items) and decision making and application (4 items) that jointly explained 55.78% of the variance observed and has desirable construct validity. Cronbach's alpha coefficient for 5 factors was 0.94, 0.9, 0.75, 0.87, 0.70, and the whole instrument was 0.96, respectively. The stability of the questionnaire using intra-class correlation coefficient (test-retest) for the whole instrument was 0.94, which indicates acceptable stability of the instrument.

Conclusion: In the present study, the results of exploratory factor analysis largely confirmed the findings of the qualitative study. Exploratory factor analysis on items extracted from 6 themes of the qualitative part led to the formation of 5 factors and none of them were removed in factor analysis. The Sexual and Reproductive Health Literacy instrument for infertile women (SRH-Life) is a valid and reliable instrument that, in addition to assessing the level of sexual and reproductive health literacy that can identify the information needs and barriers to promoting sexual and reproductive health literacy in infertile women so that planning and necessary interventions can be done accordingly.

Key words: Health literacy; Reproductive health; Sexual health; Psychometric of instrument; Infertility ; Women.